

Budsjettføring oktober 2019 – Justiskomiteen

Gebyret for familiejenforening

Det er godt nytt at regjeringen følger opp forpliktelsen i Granavolden-plattformen og reduserer gebyret flyktninger må betale for å bli gjenforent med familien. Til tross for at reduksjonen på 25 prosent er betydelig, er gebyret fortsatt nærmere 8000 kr. Både i Danmark og Sverige gjøres det unntak for gebyrkrav for flyktningfamilier. Gebyret bør fjernes for flyktninger, i tråd med UNHCRs anbefaling.¹

Selv om gebyret for familiejenforening reduseres, vil regjeringen i 2020 totalt ta inn 10 millioner kroner mer i gebyrer i utlendingssaker enn i 2019 – blant annet ved å øke søknadsgebyret for permanent opphold. Vi har i budsjettet ikke funnet de konkrete satsene regjeringen foreslår for de ulike sakstypene.

NOAS anbefaler:

- *Gjør unntak for gebyrkrav i familiejenforeningssaker til flyktninger.*

Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Rettshjelpsbehovet i utlendingssaker er stort. NOAS har fra januar 2019 utvidet rettshjelpsarbeidet fra rettshjelp i asylsaker til rettshjelp i saker om familieinnvandring, permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap. Familiejenforeningssaker utgjør nå 30 prosent av sakene vi mottar. Asylsakene vi mottar har de siste årene blitt mer kompliserte og ressurskrevende, som følge av kraftige innstramninger i asylpolitikk- og praksis. De siste tre årene (2016-2018) har NOAS gjennomgått over 4000 saker, og nesten halvparten (46 %) av personene vi bistod fikk opphold. Midler tildelt over post 72 om spesielle rettshjelpstiltak, er avgjørende for at vi kan opprettholde rettshjelpen på dagens nivå.

Regjeringen vil fra 2020 oppheve øremerking av spesielle rettshjelpstiltak. Midlene skal i stedet fordeles av Statens sivilrettsforvaltning etter søknad fra organisasjonene. Endringen kan bidra til at organisasjonene får en likere og mer rettferdig tilgang til rettshjelpsmidler. Samtidig er det viktig å sikre tildelingskriterier som hensyntar kompleksiteten i ulike sakstyper, og som sikrer at organisasjonene kan bruke erfaringer fra rettshjelpsarbeidet i rettspolitisk arbeid. Det bør derfor unngås at kostnad per sak tillegges uforholdsmessig mye vekt ved tildeling av midler. Tildelinger bør også fortrinnsvis gis for mer enn ett år av gangen, for å sikre forutsigbarhet og trygg budsjettering for rettshjelpsarbeidet.

Dersom regjeringen skal oppfylle forpliktelsen i Granavolden-plattformen om å styrke rettshjelpsordningene på innvandringsfeltet, bør den totale bevilgningen til spesielle rettshjelpstiltak økes.

NOAS anbefaler:

- *Sørg for at tildelingskriterier sikrer organisasjonenes helhetlige rettssikkerhetsarbeid, og unngå at kostnad per sak tillegges uforholdsmessig mye vekt ved tildeling.*
- *Gi tildelinger for mer enn ett år av gangen.*
- *Øk den totale bevilgningen til spesielle rettshjelpstiltak.*

¹ <https://www.vl.no/nyhet/feller-hard-dom-over-norge-1.26380>

Trandum utlendingsinternat

Det er positivt at alternativer til internering i forbindelse med tvangsretur utredes, og at det er opprettet en egen, tilpasset interneringsenhet for barnefamilier. NOAS er samtidig svært bekymret for behandlingen av sårbare personer internert på Trandum utlendingsinternat, og for at regjeringen ikke i tilstrekkelig grad har fulgt opp anbefalinger fra Sivilombudsmannen.

Personer settes i isolasjon på grunn av psykiske helseproblemer:

På Trandum utlendingsinternat plasseres personer på sikkerhetsavdeling, som normalt innebærer isolasjon, på grunn av psykiske helseproblemer, selvskadning eller selvmordsfare. Mindreårige har også vært plassert i denne avdelingen. Etter et besøk ved internatet i mars 2017, skriver Sivilombudsmannen at «(d)et er bekymringsfullt at opphold på sikkerhetsavdelingen fremstår som det eneste virkemiddelet utlendingsinternatet har for å ivareta psykisk syke og/eller sterkt traumatiserte mennesker som skader seg selv eller vurderes å være i fare for selvmord». ² Ombudsmannen påpeker at «bruk av isolasjon overfor personer med alvorlige psykiske helseutfordringer gir høy risiko for brudd på forbudet mot umenneskelig og nedverdiggende behandling.» ³

NOAS anbefaler:

- Følg Sivilombudsmannens anbefaling om bruk av sikkerhetsavdeling og utvikle alternativer til bruk av isolasjon som kontrolltiltak overfor særlig utsatte grupper.
- Følg Sivilombudsmannens anbefaling om at det bør iverksettes ytterligere tiltak for å forebygge bruk av restriksjoner og maktmidler, inkludert en økt satsning på psykososiale støttetiltak for de internerte.

Helsetjenesten er ikke tilstrekkelig uavhengig og dekker ikke behov:

Det er et privat firma som yter helsetjenester på Trandum utlendingsinternat, etter kontrakt med Politiets utlendingsenhet. Sivilombudsmannen har påpekt at det skaper «store rolleutfordringer å ha sykepleiere ansatt i politiet og et privat legefirma med PU som eneste oppdragsgiver». Sivilombudsmannen har derfor anbefalt at det etableres en ordning som sikrer at helsetjenester gis av helsepersonell med faglig uavhengighet. Sivilombudsmannen mener at overføring av ansvaret for å yte helsetjenester til kommunen vil kunne sikre den faglige uavhengigheten. ⁴ Ifølge Sivilombudsmannen fremstår også helsetilbudet ved internatet «som underdimensjonert for å kunne ivareta helsetilstanden til alle som interneres på Trandum gjennom oppholdet på en tilfredsstillende måte». ⁵

Norge har også mottatt, senest i januar 2019, kritikk fra Europarådets torturforebyggingskomité (CPT) for manglende helseoppfølging av internerte på Trandum. CPT er særlig opptatt av at alle internerte må tilbys en medisinske undersøkelse umiddelbart etter ankomst på Trandum. ⁶

NOAS anbefaler:

- Følg Sivilombudsmannens anbefaling om at det etableres en ordning som sikrer at helsetjenester gis av helsepersonell med faglig uavhengighet. Overføring av ansvaret for å yte helsetjenester til kommunen vil kunne sikre den faglige uavhengigheten.
- Følg Sivilombudsmannens anbefaling om at det bevilges tilstrekkelige ressurser til å ivareta de internertes helsebehov.

Kontakt i NOAS: Mona Reigstad Dabour, politisk rådgiver, mrd@noas.org / 480 22 166

² Sivilombudsmannen, *Besøksrapport – Politiets utlendingsinternat på Trandum, sikkerhetsavdelingen – 28.-29. mars 2017*, s.24.

³ Sivilombudsmannen, *Svar på oppfølgingsbrev nr. 2 fra Politiets utlendingsenhet om Sivilombudsmannens rapport etter besøk 28.-29. mars 2017*, 4.9.2018.

⁴ Sivilombudsmannen, *Besøksrapport – Politiets utlendingsinternat på Trandum, sikkerhetsavdelingen – 28.-29. mars 2017*, s.31.

⁵ Ibid.

⁶ <https://www.sivilombudsmannen.no/aktuelt/torturforebyggingskomite-med-ny-rapport-fra-besok-til-norge/>.